

Sportski turizam u Zagrebačkoj županiji

Horvat, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:037016>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Josip Horvat

SPORTSKI TURIZAM U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJI

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, srpanj 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Josip Horvat

SPORTSKI TURIZAM U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJI

SPORTS TOURISM IN ZAGREB COUNTY

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Mirjana Trstenjak, v. pred.

Čakovec, srpanj 2023.

Čakovec, 20. veljače 2023.

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2022-MTS-I-114

Pristupnik: **Josip Horvat (0313025968)**
Studij: Izvanredni preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta
Smjer: Menadžment sporta

Zadatak: **Sportski turizam u Zagrebačkoj županiji**

Opis zadatka:

U radu se predstavlja povezanost turizma i sporta koji se uzajamno isprepleću i unazad nekoliko desetljeća izuzetno brzo razvijaju te postaju dio globalne kulture. Danas svaki turist traži nešto više osim samog mora i sunca pa je sve popularnije putovati zbog nekih drugih oblika turističke ponude što dovodi do veće diverzifikacije selektivnih oblika turizma pa tako i onog u segmentu sporta. S obzirom na svoj smještaj i geografska obilježja, specifične lokalitete poput parkova prirode, prirodnih rezervata, botaničkih vrtova, spomeničke i kulturne baštine kao i bogatstvo drugih turističkih atrakcija, Zagrebačka županija ima velik potencijal razvoja turizma općenito.

Kroz rad treba prikazan velik značaj sporta za turizam u Zagrebačkoj županiji, a što se najviše očituje kroz udio turističkih kretanja zbog sporta i rekreacije koji iznosi 19,8% ukupnih turističkih kretanja. Brojne turističke aktivnosti odvijaju se u sportskim građevinama, stoga je vrlo važno osigurati kvalitetu istih kako bi se zadržala atraktivnost i dostupnost turistima i lokalnoj zajednici.

Može očekivati da će potražnja u segmentu sportskog turizma rasti a ujedno time će se poboljšavati ponuda sportskih aktivnosti i događaja, a zbog navedenog će doći do stvaranja inovativne kombinacije turističke ponude i stvaranja novih atraktivnijih turističkih proizvoda. Sportski događaji i aktivnosti imaju vrlo važnu ulogu u razvoju turizma u Zagrebačkoj županiji a čiji potencijal još nije u cijelosti iskorišten. Povećavanjem broja turista koji žele posjetiti Zagrebačku županiju i koji su zainteresirani za sportske aktivnosti, otvara se mogućnost i da lokalna poljoprivredna gospodarstva povećaju svoje prihode.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2023.

Mentor:

Mirjana Trstenjak, v. pred.

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

Sažetak

Turizam i sport su dvije globalne društvene ekonomske aktivnosti koje se unazad nekoliko desetljeća izuzetno brzo razvijaju i postaju dio globalne kulture. Danas svaki turist traži nešto više osim samog mora i sunca pa je sve popularnije putovati zbog nekih drugih oblika turističke ponude – što dovodi do većeg razvoja selektivnih oblika turizma pa tako i onog u segmentu sporta. U današnje vrijeme je čovjek sportske aktivnosti ugradio u svoj svakodnevni život stoga se javlja želja za upotpunjavanjem stila života putovanjima čiji primarni motiv su upravo sportske manifestacije i drugi oblici sportskog turizma, bilo da se radi o vrhunskim sportašima, rekreativcima i pasivnim gledateljima.

Prema podacima Instituta za turizam iz 2017. godine, turistička kretanja zbog sporta i rekreacije čine 19,8% ukupnih turističkih kretanja, a što ukazuje na velik značaj sporta za turizam Zagrebačke županije (<https://www.htz.hr/sites/default/files/2019-07/Tomas-Ljeto-2017-Stavovi-i-potrosnja-turista-u-Hrvatskoj.pdf>). Turisti na području Zagrebačke županije najčešće se bave planinarenjem, biciklizmom, jahanjem, ribolovom i adrenalinskim sportovima. Brojne turističke aktivnosti odvijaju se u sportskim građevinama na području Zagrebačke županije, stoga je vrlo važno osigurati kvalitetu istih kako bi se zadržala atraktivnost i dostupnost turistima i lokalnoj zajednici.

U narednom razdoblju očekuje se da će potražnja u segmentu sportskog turizma rasti te da će se poboljšati ponuda sportskih aktivnosti i događaja. Sportski događaji i aktivnosti imaju vrlo važnu ulogu u razvoju turizma u Zagrebačkoj županiji a čiji potencijal još nije u cijelosti iskorišten. Povećavanjem broja turista koji žele posjetiti Zagrebačku županiju i koji su zainteresirani za sportske aktivnosti (bilo kroz sudjelovanje u aktivnostima ili posjećivanjem sportskih događaja), otvorena je mogućnost i da lokalna poljoprivredna gospodarstva povećaju svoje prihode i to nuđenjem vlastitih proizvoda, smještaja ili iznajmljivanjem sportske opreme.

Sportski turizam u Zagrebačkoj županiji trenutno je u tendenciji rasta i razvoja, stoga je vrlo važno uvijek nastojati poboljšavati sigurnost i kvalitetu, atraktivnost sportskih aktivnosti koje se nude te ih nastaviti promovirati uz osiguravanje obučenog i uvježbanog osoblja te visoke standarde kvalitete kada je u pitanju sportska infrastruktura.

Ključne riječi: sport, rekreacija, turizam, turistička ponuda, Zagrebačka županija, sportski turizam

Sadržaj

Sažetak.....	I
UVOD	6
1. TURIZAM OPĆENITO	8
1.1. Pojmovno određenje turizma	9
1.2. Selektivni turizam i njegova klasifikacija	10
2. SPORTSKI TURIZAM OPĆENITO.....	12
2.1. Značaj i uloga sportskog turizma.....	13
2.2. Vrste i oblici sportskog turizma	14
3. SPORTSKI TURIZAM U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJI	16
3.1. Prirodno-geografska obilježja kao osnova za razvoj sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji	17
3.2. Ponuda sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji.....	18
3.3. Analiza ponude sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji	22
ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA	33
POPIS TABLICA	35
POPIS ILUSTRACIJA	36

UVOD

Sport i rekreacija u suvremenom turizmu postali su važna sastavnica boravka u turističkoj destinaciji. Upravo time stvoren je novi odnos između turizma i sporta te je iz njega proizašao pojam „sportski turizam“. Kako se razvijao turizam tako je sport postao glavni motiv putovanja u određene turističke destinacije, te su upravo kroz to sportske aktivnosti postale dio turističkih usluga.

Prema podacima Nacionalnog registra u sportu iz 2023. godine, na području Zagrebačke županije vidljivo je kako na području Zagrebačke županije postoje 73 sportska objekta koji prvenstveno služe organizaciji sportskih događanja, što ukazuje na to da je mreža sportskih građevina prilično razvijena (<https://sport.gov.hr/#/home/sportskeGradjevine>).

Zagrebačka županija bogata je turističkim atrakcijama koje posjeduju ogroman potencijal za turistički razvoj, poput parkova prirode, planina Medvednice i Žumberka u Samoboru te zaštićene dijelove prirode i nacionalnih rezervata poput Crne Mlake i Japetića ili šumskih parkova Tepec – Palačnik – Stražnik. Osim toga, Zagrebačka županija ima mnogo botaničkih vrtova i ptičjih rezervata kao i arhitektonskih parkova, spomenika i prirodnih spomenika.

Najpoznatije sportske manifestacije koje se odvijaju na području Zagrebačke županije i privlače velik broj posjetitelja su CRO RACE, World Rally Championship, Zagreb Trail kao i brojni drugi turniri u ekipnim sportovima.

Danas turisti sve više iskazuju interes za aktivnim boravkom u prirodi i bavljenjem sportsko-rekreacijskim sadržajima te zdravim životnim navikama, a upravo kroz navedeno Zagrebačka županija može ostvariti veliku konkurentsku prednost u odnosu na ostale regije u okruženju.

Svrha je ovog završnog rada prikazati sportski turizam u Zagrebačkoj županiji i izvršiti njegovu analizu, i to tako što su sumirani podaci dostupni u stručnoj znanstvenoj literaturi te podaci dostupni na internetskoj mreži.

Struktura je ovog završnog rada sljedeća: u prvom dijelu rada dan je uvod u turizam, zatim je dano pojmovno određenje turizma uz detaljniji prikaz i definiranje selektivnog turizma. U drugom dijelu rada dane su odrednice sportskog turizma općenito te su prikazani njegov značaj, uloga, vrste i oblici. U zadnjem – trećem dijelu završnog rada prikazane su opće odrednice

sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji, zatim su prikazana prirodno-geografska obilježja kao osnova za razvoj sportskog turizma kao i postojeća ponuda sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji. Na kraju rada izvršena je analiza ponude sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji te su dani zaključci.

1. TURIZAM OPĆENITO

Turizam se definira kao skup odnosa i pojava koji proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova poslovna djelatnost (Spalević, 2016).

Turizam je gospodarska grana bazirana na putovanjima i boravku ljudi izvan njihovog uobičajenog prebivališta prvenstveno u svrhu zabave, rekreacije, odmora, poslovno i dr. Turizam po svojoj naravi može imati velik i značajan utjecaj na ekonomiju turističke destinacije te može doprinijeti stvaranju novih radnih mjesta, potaknuti lokalni gospodarski i ekonomski razvoj, povećati potrošnju i razvijati trgovinu. Također može pružiti odličnu priliku za očuvanje kulturne baštine i prirodnih resursa neke turističke destinacije (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_2_18.html).

Turizam se razvija i mijenja s vremenom te se s obzirom na promjene u preferencijama putnika, kao i s obzirom na tehnološki napredak i društvene trendove, može prilagoditi potrebama putnika. U novije vrijeme, sve više se ističe važnost održivosti turizma, te se sve više stavlja naglasak na zaštitu okoliša, očuvanje prirodnih resursa i podršku lokalnoj zajednici. Traže se različite aktivnosti koje obogaćuju godišnji odmor i jedinstvena iskustva. Upravo zbog toga vrlo je važno provoditi kontinuirano praćenje turističkih trendova kako bi se nastavile stjecati informacije o kretanjima turista, ponašanju turista, o mogućnostima prilagodbe ponude potražnji te kako bi se prepoznale prilike za turistički razvoj (<http://suvremena.hr/pet-turistickih-trendova-koji-su-dosli-do-izrazaja-u-2022-godini/>).

Turizam je naročito povezan s promjenama turističke potražnje i prilagodbe ponude, vremenu i prostorom u kojem su nastale. Turistička destinacija jedan je od elemenata turističkog sustava te potiče djelovanje cjelokupnog sustava, privlačenjem turista i motiviranjem njihova dolaska, i to naročito kroz ponudu integriranih turističkih proizvoda koji su podložni raznim promjenama i najčešće se očituju kroz dodane vrijednosti za klijenta (Senečić i Vukonić, 1997).

Turizam može široko utjecati na društvo i ekonomske odnose – naime, to je grana koja na najbolji mogući način osigurava specifičnu ponudu, a koju sačinjavaju elementi tradicije, kulture, prirodnog naslijeđa kao i izgrađene materijalne kulture uz dostupnost različitih turističkih sadržaja u nekoj turističkoj destinaciji.

Turizam može široko utjecati na društvo i ekonomske odnose – naime, njegovi utjecaji mogu biti pozitivni i negativni, a istovremeno imati utjecaj na ekonomiju, društvo i kulturu te okoliš.

Turizam je grana koja na najbolji mogući način osigurava specifičnu ponudu i valorizaciju s ekonomskog aspekta domaćeg turističkog proizvoda, a koji čine elementi tradicije, kulture, prirodnog naslijeđa, kao i izgrađene materijalne kulture uz dostupnost uslužne i proizvodne komponente turističkih sadržaja u nekoj turističkoj destinaciji. Povećanje zaposlenosti i razvoj, kao i poboljšanje stanja infrastrukture predstavlja najčešće pozitivne utjecaje, a povećanje cijene predstavlja najčešći negativan utjecaj turizma na destinaciju. Turizam ima dvostruko više negativnih utjecaja na okoliš, a što se najviše očituje kroz zagađenje okoliša, no tome suprotno pokazalo se da se njegovi pozitivni utjecaji na okoliš najviše manifestiraju kroz povećanje broja zelenih površina, parkova i slično (Pičuljan i suradnici, 2018.).

Vrlo je važan održivi razvoj turizma s obzirom na stanje klimatskih promjena i smanjenje kvalitete života svih stanovnika. Razvoj turizma mora biti usmjeren na očuvanje okoliša, udovoljenje ljudskim potrebama te promoviranje generacijske jednakosti, kao i u konačnici ono najbitnije, povećanje kvalitete života ljudi uz pozitivan ekonomski razvoj države i zajednice.

1.1. Pojmovno određenje turizma

U novije vrijeme turizam se definira kao skup gospodarskih djelatnosti s obilježjima složenosti strukture, sezonalnosti poslovanja, neproizvodnosti rada te specifičnosti tržišta u težnji ostvarenja (realizacije) turističkog doživljaja stvarajući pritom brojne direktne i indirektne, primarne i sekundarne utjecaje. Turizam je složen fenomen stoga što je suvremeni turist željan različitih novih doživljaja te je njihove granice, tj. očekivanja realizacije teško utvrditi (Gržinić, 2019).

Općenito je poznata činjenica kako se turizam kao gospodarski oblik djelatnosti svrstava u vodeće gospodarske aktivnosti u svijetu. Najveći razlog tome je što u svoje djelovanje uključuje više od polovice svjetske populacije, i to kroz različite oblike i forme turističkih putovanja. Uz takvu gospodarsku aktivnost, pojavljuju se brojne pozitivne, ali i negativne sociokulturne pojave koje u svojim interakcijama s okruženjem i globalnim svjetskim turističkim tržištem dovode do potrebe za uvođenjem održivog turističkog koncepta (Petrović i suradnici, 2017).

Turizam se osim navedenog može definirati i kao putovanje i boravak ljudi izvan njihovog uobičajenog prebivališta u svrhu zabave, odmora, poslovnih aktivnosti ili drugih ciljeva. Ova definicija obuhvaća širok spektar aktivnosti, a uključuje posjete različitim destinacijama, sudjelovanje u brojnim turističkim atrakcijama, smještaj u hotelima ili drugim

turističkim smještajnim objektima, konzumaciju hrane i pića, kao i sudjelovanje u rekreativnim aktivnostima i upoznavanje s kulturom i poviješću nekog turističkog odredišta (Gržinić, 2019).

Turistički posjeti najčešće su povezani s posjetom i sudjelovanjem u turističkim atrakcijama - a to mogu biti prirodne atrakcije poput plaža, planina, nacionalnih parkova ili kulturne atrakcije kao što su razni muzeji, kulturni spomenici, sportske, zabavne ili pak rekreativne aktivnosti. Kako bi se mogao neometano odvijati, turizam u svojoj svrsi zahtijeva i odgovarajuću turističku infrastrukturu koja između ostalog uključuje smještajne objekte, restorane, prijevozne mreže, turističke agencije, turističke informacijske centre i druge usluge koje podržavaju i olakšavaju iskustvo putovanja turistima. U konačnici, za turizam se može reći kako je jedna od najkompleksnijih industrija koja ima iznimno važan utjecaj na gospodarstvo, kulturu, okoliš i društvo nekog turističkog odredišta.

Vrlo je važno dobro razumjeti pojam turizma jer upravo to pomaže u oblikovanju politika i definiranju strategija razvoja turizma te može pružiti najbolje smjernice za održivi i uspješan turistički sektor (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_2_18.html).

1.2. Selektivni turizam i njegova klasifikacija

Selektivni turizam predstavlja neku vrstu odgovora na probleme u suvremenom turizmu uzrokovanim masovnim turizmom i njegovom infrastrukturom. Selektivni turizam kao alternativni oblik turizma može se smatrati generičkim pojmom kojim se obuhvaćaju svih oblici turizma koji se u novije vrijeme sve više razvijaju i sve jasnije se iskazuju obilježja kojima se razlikuju od masovnog turizma. U tom smislu selektivni turizam definira se kao organizacija različitih oblika turizma usklađenih s prirodnim i društvenim vrijednostima lokalne zajednice koji omogućavaju gostima i gostoprimcima uživanje u pozitivnim i vrijednim interakcijama uzajamnog iskustva (Pančić – Kombol, 2000).

Selektivni turizam u Hrvatskoj prepoznaje se u ranim sedamdesetim godinama kako bi se kroz turistička kretanja u kojima osnovni motivi više nisu isključivo more i sunce, već i brojni drugi motivi koji su se počeli prepoznavati kao ciljevi turističkih kretanja. Kao osnovni oblici selektivnog turizma mogu se definirati sljedeći:

- ❖ zdravstveni turizam (lječilišni) - integralna talasoterapija, balneoterapija, klimatoterapija i silvoterapija;

- ❖ rekreacijski i sportski turizam – na moru, vodama i planinama;
- ❖ ruralni ili rustikalni turizam – u mirnim primorskim i kontinentalnim mjestima;
- ❖ nemotorizirani – itinerarni – pješački, konjički, ciklički turizam; kulturni turizam; manifestacijski turizam itd. (Alfieri, 1994).

Selektivni turizam ima ograničen obujam i način izvođenja takvih turističkih kretanja, ali i karakteristika i aktivnosti (ponašanja) turista s posebnim zahtjevima (Rabotić, 2020). Selektivni turizam naglašava kvalitetu, lokalnu autentičnost, održivost i personalizaciju usluge koja se pruža turistu. Selektivni turizam ima pozitivne učinke na destinaciju, što je posebno očito kada se radi o destinacijama u kontinentalnom dijelu Hrvatske zbog čijeg je bogatstva netaknute prirode i slabe naseljenosti ruralnih područja vrlo važno osigurati da se uspješno održavaju ravnoteža između turizma i očuvanja lokalnog identiteta kao i prirodnih resursa (<https://www.insolve.hr/literatura/2/52761>).

Selektivni turizam obično privlači putnike koji traže jedinstvena iskustva, žele visoku razinu udobnosti kao i privatnost i ekskluzivnost. Obuhvaća korisnike kojima je izbor putovanja inspiriran specifičnom motivacijom, a nivo zadovoljstva određen je doživljajem koji traže. Slijedom navedenog, može se reći kako postoji turizam posebnih interesa, zatim onaj baziran na destinaciji i lokalnoj zajednici neke turističke destinacije, a što može uključivati očuvanje kulturne baštine, zaštitu okoliša, podršku lokalnim poduzećima i promociju održivog razvoja destinacije. Selektivni turizam može imati pozitivne učinke na destinaciju, ali važno je pritom osigurati da se uspješno održavaju ravnoteža između turizma i očuvanja lokalnog identiteta kao i prirodnih resursa (Rabotić, 2020.).

2. SPORTSKI TURIZAM OPĆENITO

U posljednje vrijeme vidljivo je kako je turizam jedna od najznačajnijih djelatnosti za gospodarski razvoj Republike Hrvatske. A ujedno se vrlo često ističe i kako je sport važan sadržaj boravka u turističkoj destinaciji. Jedan je od osnovnih razvojnih ciljeva hrvatskog turizma svakako proširenje ponude, ne samo u vrijeme glavne turističke sezone, već i izvan nje.

Turizam i sport dvije su vrlo popularne globalne i društvene aktivnosti koje su u intenzivnom razvoju od 20. stoljeća do danas, a može se ujedno reći kako su već i postale dio naše globalne kulture. Zamjetno je kako broj međunarodnih putovanja kontinuirano raste, i to po značajnoj stopi rasta te zbog toga postaje jedan od najbrže rastućih oblika turizma koji bilježi procijenjene stope rasta od oko 10% godišnje. Sport i rekreacija u suvremenom su turizmu postali važna sastavnica boravka u nekoj od turističkih destinacija. Upravo time stvorio se novi odnos između turizma i sporta te je iz njega proizašao pojam „sportski turizam“ (Petrović i suradnici, 2017).

Sportski turizam uključuje putovanje ljudi s ciljem sudjelovanja u sportskim događajima, gledanja sportskih natjecanja ili pak sudjelovanja u sportskim aktivnostima, a nekad i posjeta sportskim objektima i sličnim sportskim turističkim atrakcijama (Čavlek i Bartoluci, 2007).

Sportski turizam može se manifestirati na različite načine, najčešće je to gledanje sportskih natjecanja. Naime, putnici mogu putovati kako bi prisustvovali nekim sportskim događajima kao što su svjetski poznate Olimpijske igre, svjetska prvenstva, zatim ligaške utakmice, manji turniri i slično. Sve od navedenog može uključivati i posjet stadionima, sportskim dvoranama, arenama, muzejima sportske povijesti, dvoranama slavni osoba iz sporta, trkaćim stazama, ali i drugim sportskim objektima.

Osim toga, sportski entuzijasti mogu putovati i biti smješteni u sportske kampove, a sve kako bi poboljšali svoje sportske vještine, zatim primili specijaliziranu sportsku obuku ili pak sudjelovali u sportskim aktivnostima pod stručnim nadzorom sportskog trenera ili instruktora.

Turisti mogu za posjet odabrati neku destinaciju koja nudi mogućnosti za sportske aktivnosti kao što su skijanje, ronjenje, surfanje, planinarenje, golf, tenis ili druge sportske discipline. Kod takve vrste putovanja najbitnije je da se turisti opuštaju, vježbaju i uživaju u sportskim aktivnostima, što čini dio njihovog odmora u nekoj turističkoj destinaciji (<https://www.cimerfraj.hr/ideje/sportski-turizam>).

Kako bi se sportski turizam mogao neometano odvijati potrebno je osigurati adekvatnu sportsku turističku infrastrukturu, jednako kao i sigurnost i podršku lokalne zajednice kako bi se uspješno odvijali sportski događaji te pružila kvalitetna iskustva sportskim turistima.

2.1. Značaj i uloga sportskog turizma

Oblici i sadržaji modernog suvremenog turizma najuže su vezani za turističke potrebe i motive koji utječu na stvaranje različitih turističkih segmenata kada je u pitanju potražnja. Zadovoljavanjem potražnje, odnosno njezinih motiva i potreba izravno je ovisno o specifičnostima turističke regije koje određuju glavna obilježja svakog pojedinog turističkog putovanja i aktivnosti u njegovom okviru. Sport i rekreacija godinama su karakterizirani kao prateći sadržaji. Međutim, s vremenom su postali neizostavan dio turističke ponude i jedan od vrlo važnih čimbenika odabira destinacije koju turist želi posjetiti.

Razvoj sportskog turizma na nekom području uvelike pridonosi produžetku turističke sezone, pomaže prevladavanju sezonskog karaktera turizma i porastu turističke potrošnje. Upravo sportski događaji i sportske atrakcije mogu imati snažan marketinški utjecaj na promociju neke turističke destinacije. Naime, organizacija sportskih događaja privlači veliku pažnju medija, gledatelja i sudionike iz različitih dijelova svijeta. Upravo navedeno pruža priliku za promociju turističkih atrakcija, kulture, infrastrukture i prirodnih ljepota neke turističke destinacije (Bartoluci, 1996).

Uloga i značaj sportskog turizma mogu se sagledavati iz različitih perspektiva, naime sportski turizam može biti snažan pokretač gospodarskog razvoja s obzirom na to da sama organizacija sportskih događaja i posjeti sportskim destinacijama generiraju prihode od turizma, a pri svom izvođenju uključuju smještaj, prehranu, prijevoz, prodaju ulaznica i prigodnih suvenira. U turizmu sve značajniji postaju sadržaji sportske rekreacije te su važan element razvoja turističke destinacije. Upravo je zato potrebno sadržaje definirati prema željama i potrebama putnika (Hodak i Hodak, 2010).

Sportski turizam pruža podršku razvoju sportske industrije, što uključuje sportske klubove, saveze, treninge, sportsku opremu i sportsku infrastrukturu. Upravo organizacija sportskih događaja i sportskih kampova potiče razvoj sportskih objekata kao i druge sportske infrastrukture, zatim razvoj trening programa, a ujedno pruža priliku za promociju sportskih brendova i sponzorstva.

Sportski turizam po svojoj naravi promovira aktivan život i tjelesnu aktivnost, zdravlje i *wellness* s obzirom na to da sudjelovanje u sportskim aktivnostima ili samo promatranje sportskih događaja u velikoj mjeri potiče ljude na kretanje, vježbanje i zdrav način života. Navedeno ima izrazito pozitivan utjecaj na fizičko i mentalno blagostanje čovjeka, a ujedno potiče svijest o važnosti aktivnog života i sportskih aktivnosti u čovjekovoj svakodnevnicu. Sportski turizam potiče društvenu integraciju i kulturnu razmjenu među ljudima različitih nacionalnosti i kultura. Upravo sudionici sportskih događaja, navijači i ostali turisti imaju priliku susresti se, povezati se te podijeliti zajedničku strast prema sportu kao i razmjenjivati iskustva i ideje (<http://eubd.edu.ba/02-ID/023-Mon/SPORTSKI%20TURIZAM%20I%20WELLNESS-min.pdf>).

2.2. Vrste i oblici sportskog turizma

U dostupnoj stručnoj literaturi sportski turizam opisuje se na različite načine, kao i njegovi motivi i atrakcije. Ono što je zajedničko svakoj vrsti i obliku sportskog turizma jest motivacija za turističkim kretanjem – sport. Tek u posljednje vrijeme sport i turizam počeli su se promatrati kao jedno kompatibilno područje, i to kao isprepletene djelatnosti jer su nositelji uglavnom isti subjekti. Kroz sportsko-rekreacijske sadržaje ispunjava se čovjekova urođena potreba za kretanjem, aktivnim odmorom i oporavkom od napornog posla ili određene ozlijede. S obzirom na ulogu sporta i rekreacije kao motiva turističkih putovanja razlikuju se sljedeći oblici sportskog turizma:

- natjecateljski sportski turizam,
- ljetni sportski turizam i
- zimski sportski turizam (Bartoluci, 1996).

Natjecateljski sportski turizam najčešće podrazumijeva putovanja sportaša, sportskih trenera i sudaca, kao i publike koja prati sportski događaj. Najčešće se radi o sudjelovanju i praćenju velikih sportskih događaja, odnosno priredbi kao što su npr. Olimpijske igre, svjetska i europska prvenstva itd. Osim navedenog, turisti sve češće putuju iz rekreativnih razloga, zbog čega se razvio raznovrstan sportski turizam okarakteriziran najviše time u koje godišnje doba se odvija. Na Slici 1. u nastavku teksta vidljiva je popularna sportska turistička aktivnost u Zagrebačkoj županiji – biciklizam.

Slika 1. Biciklizam

Izvor: <https://prigorski.hr/cro-race-medunarodna-biciklisticka-utrka-i-ove-godine-prolazi-kroz-sveti-ivan-zelinu/>
(datum: 10.06.2023.)

Zimski sportski turizam u najvećoj mjeri odvija se u planinskim zimskim centrima te nudi aktivnosti poput skijanja, klizanja, skijaškog trčanja ili drugih sportskih aktivnosti na snijegu i ledu.

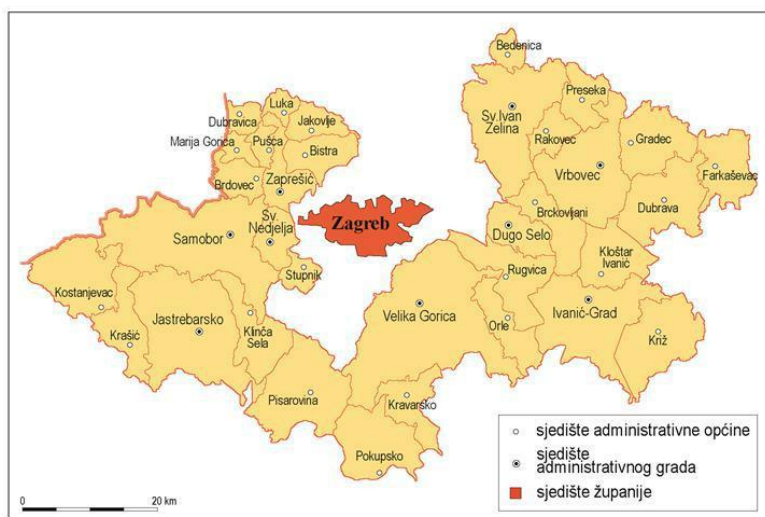
Ljetni sportski turizam može se odvijati na moru, u planinama, rijekama ili jezerima, a neke su aktivnosti ljetnog sportskog turizma šetnje, planinarenje, sportovi na vodi, jahanje, golf, tenis i slično.

Sportski turizam pruža različite mogućnosti sudjelovanja turista u sportskim aktivnostima koje pruža određena turistička destinacija ovisno o svojim posebnostima. Neki su od glavnih oblika gledateljski sportski turizam (putovanje u svrhu gledanja sportskih događaja i natjecanja poput prisustvovanja velikim međunarodnim sportskim događajima), aktivni sportski turizam (sudjelovanje putnika u sportskim aktivnostima i rekreativnim programima), sportski kampovi i treninzi (sudjelovanje u svrhu poboljšanja svojih sportskih vještina, obučavanja ili usavršavanja u određenoj sportskoj disciplini), sportski događaji i turniri (privlače natjecatelje i gledatelje iz različitih mjesta), sportski odmor (putovanje s ciljem aktivnog odmora), sportski obrazovni turizam (kombinacija sportske aktivnosti s obrazovnim programima) te sportski putnički aranžmani (organiziraju ih putničke agencije koje kombiniraju putovanje s prisustvovanjem sportskim događajima ili sudjelovanjem u sportskim aktivnostima). (Spalević, 2016).

3. SPORTSKI TURIZAM U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJU

Zagrebačka županija smještena je u središnjem dijelu Republike Hrvatske, a vrlo često se naziva „Zagrebački prsten“ s obzirom na to da okružuje Grad Zagreb i njegova naselja koji su zasebna jedinica lokalne-područne samouprave, kao što se vidi na Slici 2. u nastavku teksta.

Slika 2. Zagrebačka županija

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/58712/> (datum: 15.06.2023.)

Zagrebačka županija bogata je turističkim atrakcijama koje posjeduju ogroman potencijal za turistički razvoj, poput parkova prirode, planina Medvednice i Žumberka u Samoboru te neka vrijedna i zaštićene dijelove prirode i nacionalnih rezervata poput Crne Mlake i Japetića ili šumskih parkova Tepec – Palačnik – Stražnik. Osim prethodno spomenutog, Zagrebačka županija ima mnogo botaničkih vrtova i ptičjih rezervata kao i arhitektonskih parkova, spomenika i prirodnih spomenika. Vrlo je važno spomenuti poznatu tradicionalnu kuhinju, kulturnu baštinu i odlične preduvjete za rekreaciju i odmor.

Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku, na području Zagrebačke županije živi 317 606 stanovnika te postoji 11 840 registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, stoga Zagrebačka županija posjeduje sve preduvjete za razvoj selektivnih oblika turizma (<https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>). Najčešći turistički motivi zbog kojih se posjećuje Zagrebačka županija su:

- pasivni odmor (54,9%);
- ostvarivanje novih iskustava (31,3%);

- uživanje u gastronomiji (29%);
- posjećivanje prirodnih atrakcija (26,2%) te
- sport i rekreacija (19,8%) (Caput – Jogunica i Glaser, 2020).

Za razvoj sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji važno je ispuniti određene preduvjete. Naime, iznimno je važno osigurati kvalitetne sportske objekte, terene, sportske dvorane i stadione koji su prilagođeni za izvođenje različitih vrsta sportskih aktivnosti, a što uključuje i održavanje i modernizaciju postojećih sportskih objekata. Zatim su iznimno važne i dobra prometna povezanost i pristupačnost turističkoj destinaciji, a što čini ključne faktore za privlačenje sportskih turista. Kako bi se što je više moguće olakšali dolazak i odlazak, kao i samo kretanje sportskih turista, potrebno je osigurati kvalitetnu infrastrukturu prometnica, javnog prijevoza i povezanost sa zračnim lukama.

Također, važno je imati raznoliku i bogatu sportsku ponudu koja zadovoljava interese različitih turističkih skupina, a što uključuje organiziranje raznih sportskih događaja, turnira, kampova, obuka i aktivnosti za različite sportove. Vrlo je važno osigurati stručno osoblje, trenere i instruktore koji su kvalificirani za pružanje obuke i usluga u sportovima. Pružanje visokokvalitetnih usluga poput smještaja, prehrane, prijevoza i opreme za sportove također je važno za zadovoljstvo sportskih turista i garanciju povratka u neku destinaciju koju su posjetili.

3.1. Prirodno-geografska obilježja kao osnova za razvoj sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji

Zagrebačka županija sadrži vrlo raznolik prostor te svojom atraktivnošću može privući velik broj domaćih i inozemnih gostiju. Njene su glavne prirodne odrednice rijeka Sava koja prolazi središnjim dijelom Županije, i to u smjeru zapad–istok te dva istaknutija gorja – Žumberačko gorje na zapadu i Medvednica na sjeveru.

Velik se dio prostora Zagrebačke županije izgradio te je u pojedinim dijelovima razmjerno gusta naseljenost stanovništva, a postoje i brojna šumska područja s očuvanom prirodom, posebice u najvišim gorskim prostorima i najnižim močvarnim predjelima uz glavne vodotoke. Sve vode u Zagrebačkoj županiji pripadaju porječju Save, a preko Dunava u koji se Sava ulijeva pripadaju i slijevu Crnoga mora. Krajnjim južnim dijelom Županije prolazi rijeka Kupa, dok su svi ostali vodotoci, unatoč svojoj brojnosti bitno kraći i uži te siromašniji vodom.

Na prostorima Zagrebačke županije ima dosta ribnjaka i šljunčara, ali nema prirodnih jezera. Najveću vodenu površinu čini ribnjak Crna Mlaka na području Grada Jastrebarsko koji ima površinu od 6,2 km², a slijede ga ribnjaci Pisarovina te ribnjak Vukšinci u Općini Dubrava. Ističe se i ribnjak Mokrica u Svetom Ivanu Zelini koji datira još iz 16. stoljeća i proteže se na osam hektara. Među brojnim šljunčarama ističu se Čiče kod Velike gorice, Svetonedeljska jezera i Zajarki kod Zaprešića, koje su važne i kao rekreacijske zone – posebno za ribolov.

Žumberačko gorje kao najviše u Panonsko-peripanonskoj Hrvatskoj čini glavni prostor u Županiji koji se nalazi na njenom zapadnom dijelu. Veći dio Žumberačkog gorja, uključujući i Samoborsko gorje nalazi se u Zagrebačkoj županiji, dok se Medvednica u Županiji prostire samo manjim dijelom svoje sjeverozapadne i jugoistočne padine. Sva brdska područja u Zagrebačkoj županiji značajna su kao rekreacijska vinorodna područja. Dosta naselja, uglavnom se tu radi o malim naseljima, nalazi se u brežuljkastim područjima. Veće ravnice pružaju se u većem dijelu uglavnom uz rijeku Savu i u močvarnim prostorima. Klima u Zagrebačkoj županiji umjereno je kontinentalna, prosječna temperatura kreće se oko 13 stupnjeva Celzijevih, a godišnje padne oko 900 mm oborina. Županija ima prosječno 30 dana sa snijegom te ima 40 vedrih dana, a oblačnih 120.

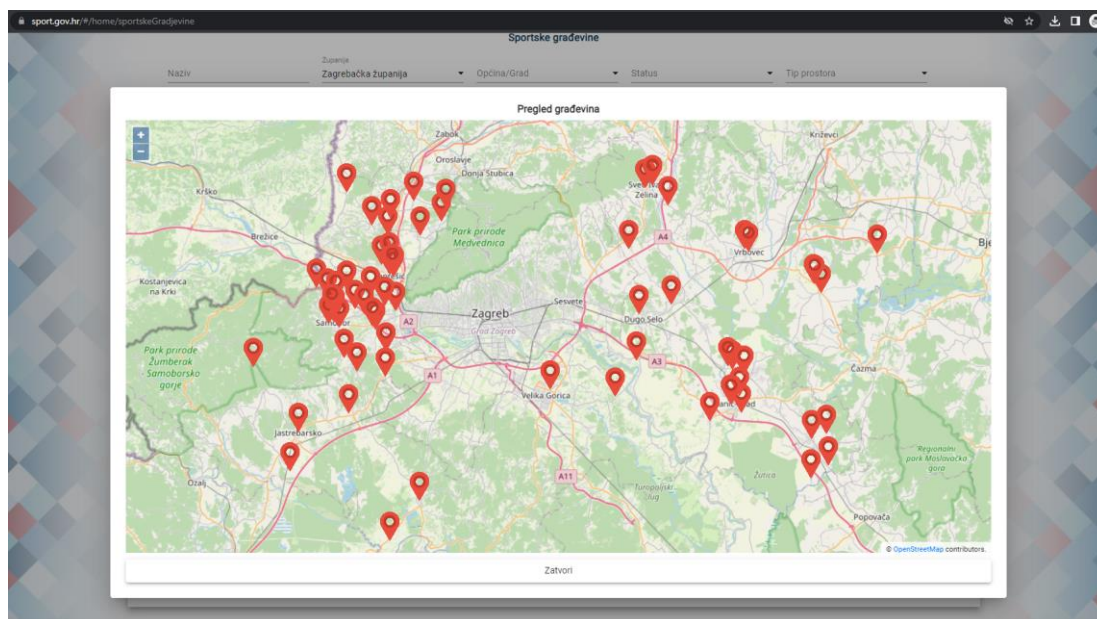
S obzirom na navedena prirodno-geografska obilježja koja se u brojnim destinacijama smatraju osnovom za razvoj sportskog turizma, može se zaključiti kako u Zagrebačkoj županiji postoje svi potrebni geografski i klimatski preduvjeti kojima se osigurava razvoj sportskog turizma.

3.2. Ponuda sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji

Uloga sporta u razvoju turizma te same lokalne zajednice vrlo je važna, stoga je izrazito važno kontinuirano ulagati u razvoj sportske infrastrukture s obzirom na to da je neosporno važna za turistički razvoj, jednako kao i prirodno-geografska obilježja destinacije.

Prema podacima Nacionalnog registra u sportu iz 2023. godine, na području Zagrebačke županije vidljivo je kako na području Zagrebačke županije postoje 73 sportska objekta koji prvenstveno služe organizaciji sportskih događanja, što ukazuje na to da je mreža sportskih građevina prilično razvijena (<https://sport.gov.hr/#/home/sportskeGradjevine>). Distribucija, odnosno lokacije sportske infrastrukture u Zagrebačkoj županiji, vidljiva je na Slici 3. u nastavku ovog teksta.

Slika 3. Sportska infrastruktura u Zagrebačkoj županiji

Izvor: <https://sport.gov.hr/#/home/sportskeGradjevine> (20.06.2023.)

Glavne sportske aktivnosti koje privlače turiste na područje Zagrebačke županije su:

- biciklizam,
- fotosafari,
- golf,
- jahanje,
- paraglajding,
- planinarenje,
- ribolov,
- viteški turniri,
- adrenalinske aktivnosti itd.

U posljednjih nekoliko godina, u Zagrebačkoj županiji biciklistički promet sve je više u porastu, a ponajviše se ističe u tom smislu Velika gorica koja je 2014. godine proglašena najbiciklističkim gradom u Republici Hrvatskoj. Zagrebačka županija ima više od 30 biciklističkih ruta, a kontinuirano se radi i na razvoju novih staza. U tom smislu ističe se projekt EU-a „Ride&Bike“ u okviru kojeg je sredstvima Europske unije formirano nekoliko biciklističkih staza na području Općine Brdovec, Marije Gorice i Dubravice, kao i na području Grada Sveta Nedjelja gdje su izgrađene brdske biciklističke rute. Kroz cijelo područje županije napravljene su i servisne stanice za bicikle. Bogata ponuda u smislu biciklizma na području Zagrebačke županije zadovoljava vrlo širok raspon zahtjeva rekreativnih biciklista svih dobnih skupina, te

je biciklizam vrlo popularna turistička aktivnost na tom području. Vezano za ponudu fotosafarija posebno se ističe manifestacija koja se već tradicionalno održava jednom godišnje u Čudesnoj šumi Žutica. Sudionicima je uživanje u prirodi i druženju važnije od fotografskih rezultata i natjecanja.

Najpoznatiji golf-teren u Zagrebačkoj županiji nalazi se u okolici Zaprešića i nosi naziv Golf centar Novi dvori. Iako nije još potpuno završeno igralište s 18 rupa, atraktivno je vježbalište s pratećim sadržajima te nudi dovoljno sadržaja za sve posjetitelje. Svi posjetitelji mogu se upoznati s osnovama golfa, neobavezno se zabaviti te uživati u ugostiteljsko-turističkoj ponudi u restoranu. Faktori uspjeha u segmentu golfa predstavljaju atraktivnost destinacije i sadržaje u destinaciji, kao i atraktivan imidž destinacije. U svrhu daljnjeg razvoja proizvoda potrebno je unapređivati i širiti vježbališta za golf, pretvarati ih u golf-terene, povezivati vježbališta s igralištima u okruženju itd. Golf-teren Novi dvori može se vidjeti na Slici 4. u nastavku. (<https://visitzagrebcounty.hr/aktivni-odmor/>).

Slika 4. Golf-teren u Zagrebačkoj županiji

Izvor: <https://visitzagrebcounty.hr/aktivni-odmor/golf/> (datum: 18.06.2023.)

Mirni seoski predjeli i netaknuta priroda idealan su uvjet za držanje konja te je upravo iz tih razloga na području županije popriličan broj konjičkih rančeva i klubova – poput klubova Geronimo, Konjički ranč, Ranch Kurilovec, Ranch Okuje Vihor, Trajbar Team ili Etno farma Mirnovec koji osim rekreacije za iskusne jahače nude djeci i potpunim početnicima priliku za prvi susret s konjima i jahanjem. Osnovni motiv korisnika konjičkog turizma u županiji

ponajprije je ljubav prema konjima, a zatim relaksacija, jahanje, boravak u prirodi, druženje i zdravlje, a primjer takve turističke aktivnosti vidljiv je na Slici 5. u nastavku teksta.

Slika 5. Jahanje u Zagrebačkoj županiji

Izvor: <https://visitzagrebcounty.hr/aktivni-odmor/jahanje/> (datum: 18.06.2023.)

Za sve posjetitelje koji vole sportsko-rekreacijske aktivnosti nabijene adrenalinom, na području Zagrebačke županije moguće je osim staza za motokros posjetiti i terene za *paintball* koji se u Zagrebačkoj županiji nalaze u Pavučnjaku i Svetoj Nedjelji. Osim toga, u Zagrebačkoj županiji moguće je iskusiti i paraglajding na Japetiću, a koji ima start na 810 m te predstavlja jednu od omiljenih lokacija za paraglajding u Republici Hrvatskoj jer nudi predivan pogled na Samoborsko gorje.

Faktore uspjeha županije u predmetnom turističkom segmentu također čine prirodne predispozicije destinacije, laka dostupnost biciklističkih i pješačkih staza, a koje su ujedno uređene, sigurne i održavane, zatim prostor za druženje i ugostiteljska ponuda te osigurana parkirališta. U svrhu daljnjeg razvoja potrebno je nastaviti razvijati turističku infrastrukturu daljnjim unapređenjem staza te dodatnih sadržaja u destinaciji.

Osim aktivnosti u sklopu parkova prirode, turist u Zagrebačkoj županiji koji preferira prirodu i domaću hranu, ima mogućnost posjetiti brojne eko-parkove poput Eko sela Žumberak, Eko parka Kraš i Bio-parka Divlje vode ili pak Etno kuće Okić koji nude mogućnost ribolova, jahanja, tenisa, paraglajdinga i slično uz istovremenu bogatu ugostiteljsku ponudu.

3.3. Analiza ponude sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji

Zagrebačka županija ima izrazito povoljne uvjete u kojima može razvijati turizam. Područje županije u turističkom je smislu izuzetno povezano s Gradom Zagrebom, što se najbolje vidi iz porasta broja noćenja u županiji koji paralelno prati porast noćenja u Gradu Zagrebu. Zagrebačka županija prepoznata je destinacija za izlete, kako kod domaćih tako i kod stranih turista. Navedeno je rezultat višegodišnjeg rada i napora djelatnika u turizmu koji su kontinuirano ulagali u podizanje atraktivnosti destinacije.

Zagrebačka županija poznata je kao izvrsna eno-gastro destinacija s vrlo razvijenom ponudom vinskih cesta, zatim po bogatoj kulturnoj baštini, očuvanom ruralnom prostoru i mnogobrojnim turističkim manifestacijama. Turisti sve više iskazuju interes za aktivnim boravkom u prirodi na što ih ponajviše potiče želja za zdravim životom, a čemu najviše doprinose sport i rekreacija. Karakteristike turista koji traži takvu vrstu turističke usluge su visok stupanj obrazovanja te ekološka osviještenost – naime, najčešće su to osobe koje uz aktivni odmor zanimaju i gastronomija i enologija. Iz navedenog se najbolje vidi kako je danas sve izraženija potreba za inovativnim kombinacijama turističkih proizvoda. Imperativ predstavlja cjelovitost proizvoda koji će uspješnije uklopiti aspekte sportskih sadržaja s posebitostima destinacija i njenom kvalitetnom ponudom (https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/3f/df/3fd379-802c-4921-9f6d-90fedb6767bb/strategija_turistickog_razvoja_zagrebacke_zupanije_do_2025.pdf).

Zagrebačka županija također je prepoznata i kao izletnička destinacija mnogobrojnih domaćih, ali i stranih gostiju. Najposjećeniji je dio županije zapadni dio, što se i očituje kroz veća ulaganja u turističku infrastrukturu. Međutim, upravo zbog velikih mogućnosti razvoja potrebno je dodatno ulagati i ravnomjerno razviti i ponudu istočnog dijela županije. Također, potrebno je stvoriti nove turističke proizvode kojima će se uklopiti sportski sadržaji s posebnostima destinacije te njenom kvalitetnom ponudom. Naime, turist današnjice u potrazi je za novim iskustvima, brine se o ekologiji, zanima ga zdrav život te želi provesti aktivan odmor u prirodnom okruženju. Od svojih posebnosti, Zagrebačka županija posebno se ističe po dvama parkovima prirode – Samobor i Medvednica koji nude brojne sportske aktivnosti na svojim pješačkim i planinarskim stazama, jednako kao i na svojim biciklističkim rutama. U svrhu osveženja i smještaja, turist u Zagrebačkoj županiji može unajmiti kuću za odmor uz osiguranu dostupnost ugostiteljskih sadržaja. Osim navedenog, turističke manifestacije dodatan su

čimbenik koji doprinosi boljoj posjećenosti neke destinacije. Najpoznatije manifestacije sportskog karaktera koje se odvijaju na području više gradova i općina u Zagrebačkoj županiji su sljedeće:

- WRC – World Rally Championship - vrhunski sportski događaj koji privlači brojne posjetitelje iz cijeloga svijeta te stvara sliku Hrvatske i Zagrebačke županije kao superiorne turističke i sportske destinacije milijunima gledatelja. U nastavku teksta na Slici 6. prikazan je sudionik utrke WRC s publikom;

Slika 6. WRC

Izvor: <https://gol.dnevnik.hr/clanak/rubrika/automoto/wrc-croatia-rally-2023-raspored-etape-karte-i-lokacije---773766.html> (datum: 19.07.2023.)

- CroRace – međunarodna biciklistička utrka koja okuplja bicikliste koji se natječu u World Tour, Pro Continental i Continental kategorijama, i to kroz šest etapa, a od kojih jedna prolazi i kroz Zagrebačku županiju, a što je prikazano na Slici 7. u nastavku;

Slika 7. CRO RACE

<https://www.zgprsten.hr/sport/kolarec-cro-race-je-sjajna-promocija-zagrebacke-zupanije-ali-i-cijele-hrvatske/> (datum: 20.06.2023.)

- Zagreb Trail – poznati trkački događaj u kojem sudionici trče kroz prirodne krajolike i planine Zagrebačke županije. Ova utrka nudi različite staze i udaljenosti kako bi se mogli pridružiti trkači različitih razina sportske vještine.

Kako bi se stvorila slika o važnosti sportskih manifestacija za razvoj gradova i općina u okviru Zagrebačke županije, u Tablici 1. dan je pregled svih sportskih manifestacija koje organiziraju gradovi i općine s područja Zagrebačke županije, a koji upravo kroz održavanje tih manifestacija doprinose boljim turističkim rezultatima.

Tablica 1. Prikaz sportskih manifestacija u Zagrebačkoj županiji

Naziv jedinice lokalne samouprave u sklopu Zagrebačke županije	Naziv sportske manifestacije
Grad Sveti Ivan Zelina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eurohockey Club Challenge, 2. Utakmice 1. HRL (žene), 3. Flowday (enduro trail natjecanje), 4. Trkačka manifestacija „Zelinska 5ka“, 5. „Zelinska biciklijada“ 6. Sportski turniri u malom nogometu, 7. Stolnoteniski turniri, 8. Zelinska ljetna liga, 9. Školska sportska natjecanja, 10. Odbojkaški turniri, 11. Turniri savate boksa
Grad Zaprešić	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaprešić Run, 2. Međunarodni turnir u rukometu "Zaprešić Cup", 3. Sportski turniri u nogometu, 4. Plivačka natjecanja, 5. Odbojkaški turniri, 6. Stolnoteniski turniri, 7. Sportski kampovi, 8. Školska sportska natjecanja

Grad Samobor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samoborski polumaraton, 2. Međunarodni turnir u karateu "Samobor Open", 3. Samobor Bike Marathon, 4. Plivački miting "Samobor", 5. Stolnoteniski turniri, 6. Međunarodni turnir u šahu "Samobor Open", 7. Sportski turniri u nogometu, 8. Samobor Kup - Košarkaški turnir, 9. Noćna utrka grada Samobora, 10. XCO Samobor UCI Class 1 (brdski biciklizam), 11. Natjecanja u judu, 12. Ultimate fight Challenge Samobor, 13. Memorijal Kreše Purića – motokros, 14. Samobor handball cup, 15. OP Samobora u tenisu, 16. Hrvatski olimpijski dan, 17. Olimpijski festival dječjih vrtića, 18. Susreti Samobor – Brežice, 19. Festival sportske rekreacije Zagrebačke županije (Samobor i Sveta Nedelja), 20. Školska sportska natjecanja
Grad Sveta Nedelja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svetonedeljski polumaraton, 2. Međunarodni turnir u tenisu "Sveta Nedelja Open", 3. Sportsko ljeto u Svetoj nedjelji, 4. Memorijal Branka Bošnjaka, 5. streličarski turniri za mlade, 6. BIG MINI Model Car Show, 7. Festival sportske rekreacije Zagrebačke županije (Samobor i Sveta Nedelja), 8. Stolnoteniski turniri, 9. Školska sportska natjecanja

Grad Velika Gorica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gorica Open - Teniski turnir, 2. "Turopoljska milja", 3. Dan sporta u Velikoj Gorici, 4. Plazma Sportske igre mladih, 5. Atletske utrke, 6. Sportski turniri u nogometu, 7. Plivački mitinzi, 8. Sportski kampovi, 9. Odbojkaški turniri, 10. Stolnoteniski turniri, 11. Školska sportska natjecanja
Grad Jastrebarsko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaska Open - Teniski turnir, 2. Jaska Run, 3. Međunarodni turnir u rukometu "Jaska Cup", 4. Biciklijada Jaska Bike Tour, 5. Sportski turniri u nogometu, 6. Stolnoteniski turniri, 7. Karate turniri, 8. Školska sportska natjecanja
Grad Dugo Selo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dugo Selo Run, 2. Sportski turniri u nogometu, 3. Stolnoteniski turniri, 4. Školska sportska natjecanja, 5. Rekreativne biciklijade, 6. Odbojkaški turniri.
Grad Ivanić-Grad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sportski turniri u nogometu, 2. Stolnoteniski turniri, 3. Odbojkaški turniri, 4. Školska sportska natjecanja

Grad Vrbovec	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sportski turniri u nogometu, 2. Stolnoteniski turniri, 3. Odbojkaški turniri, 4. Rekreativne biciklijade, 5. Školska sportska natjecanja
Općina Brdovec	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Brdsko-biciklističke utrke, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Bistra	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Krašić	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motokros natjecanja, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Jakovlje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuburaške sportske igre u Jakovlju, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Stupnik,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Kloštar Ivanić	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Klinča Sela	<ol style="list-style-type: none"> 3. Malonogometni turniri, 4. Školska sportska natjecanja
Općina Luka	<ol style="list-style-type: none"> 5. Biciklijade, 6. Malonogometni turniri, 7. Školska sportska natjecanja
Općina Marija Gorica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biciklijade, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Bedenica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motocross natjecanja, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja

Općina Pisarovina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Croatia Open – Long Cycle Competition, 2. Judo turniri, 3. Europska girevoy sportska asocijacija, 4. Biciklijade, 5. Malonogometni turniri, 6. Školska sportska natjecanja
Općina Pokupsko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Pušća	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taekwondo turniri, 2. Dječje sportske igre, 3. Malonogometni turniri, 4. Školska sportska natjecanja
Općina Dubravica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Dubrava	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Plivački turniri, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Orle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Farkaševac	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Preseka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Rakovec	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja
Općina Gradec	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malonogometni turniri, 2. Školska sportska natjecanja

Općina Brckovljani	<ol style="list-style-type: none"> 1. Savate boks turniri, 2. Karate turniri, 3. Hrvачki turniri, 4. Malonogometni turniri, 5. Školska sportska natjecanja
Općina Žumberak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žumberak trail, 2. Atletska natjecanja, 3. Biciklističke utrke, 4. Malonogometni turniri, 5. Školska sportska natjecanja
Općina Križ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rukometna natjecanja, 2. Cross Hill Run Križ, 3. Festival sportske rekreacije, 4. Malonogometni turniri, 5. Školska sportska natjecanja
Općina Rugvica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rukometni turniri, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja
Općina Kravarsko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sportske igre mladih, 2. Malonogometni turniri, 3. Školska sportska natjecanja

Izvor: izrada autora

Prema podacima koji se navode u Tablici 1. vidljivo je kako se u većim gradovima održava i više različitih sportskih manifestacija, a u čemu prednjače Grad Samobor, Grad Velika Gorica, Grad Sveta Nedjelja i Grad Sveti Ivan Zelina, a posebno se ističu po raznovrsnosti i brojnosti sportskih manifestacija koje održavaju. Međutim, također je razumljivo kako manje jedinice lokalne samouprave, tj. općine nemaju velikih sportskih manifestacija s obzirom na to da nemaju ni infrastrukturne ni financijske kapacitete za održavanje istih kao što to imaju veći gradovi u županiji. No važno je istaknuti kako se unatoč tome, u svim manjim općinama održavaju barem malonogometni turniri kao i školska sportska natjecanja, a u nekim općinama i neke dodatne sportske manifestacije karakteristične za općinu, ovisno o njezinim specifičnostima i okruženju.

S obzirom na to da se kroz održavanje sportskih manifestacija izravno utječe i na turističke dolaske i noćenja, pozitivne trendove i učinke održavanja manifestacija u gradovima i općinama na području Zagrebačke županije potvrđuju i podaci Državnog zavoda za statistiku prema kojima je vidljiv kontinuiran porast broja ostvarenih noćenja u Zagrebačkoj županiji kroz pet godina, te je vidljivo kako je u 2022. godini ostvareno 5,04% više noćenja nego u 2018. godini. Kod razmatranja danih podataka, važno je uzeti u obzir da je u razdoblju 2020. – 2021. vladala epidemija koronavirusa te su upravo zbog toga ostvarena noćenja u tom razdoblju znatno lošija nego prethodnih godina. Međutim, jednako tako vidljivo je kako se 2022. godine turizam vratio na „stare staze” te su ostvareni bolji rezultati nego u 2018. godini, a očekuje se da će 2023. godine ostvareni rezultati biti bolji i od 2019. godine. U nastavku teksta u Tablici 2. dan je prikaz ostvarenog broja noćenja u Zagrebačkoj županiji u razdoblju od 2018. do 2022. godine.

Tablica 2. Prikaz ostvarenog broja noćenja u Zagrebačkoj županiji (2018. – 2022.)

2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
202,606	225,561	82,323	150,760	229,238

Izvor: Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/> (17.07.2023.)

Prema najnovijim podacima sustava eVisitor, u Zagrebačkoj županiji u 2022. ostvareno je oko 56% više dolazaka i oko 48% više noćenja turista u odnosu na 2021. Ako se usporedi s turistički rekordnom 2019. godinom, ostvareno je oko 91% dolazaka, a broj noćenja turista veći je za oko 2% u odnosu na 2019. godinu (<https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/velika-gorica-najposjeceniji-grad-zagrebacke-zupanije-26730> - lokalni.vecernji.hr).

Najposjećeniji su gradovi u Zagrebačkoj županiji Velika Gorica, Sveta Nedelja, Samobor, Jastrebarsko i Ivanić-Grad, što ujedno upućuje na važnost organizacije manifestacija, naročito sportskih, u svrhu privlačenja turista.

Zagrebačka županija ima vrlo razvijenu sportsku infrastrukturu koja uključuje brojne sportske dvorane, terene za tenis, nogometne terene, atletske staze, bazene i druge sportske objekte. Navedena infrastruktura pruža velike mogućnosti za organiziranje raznih sportskih treninga, natjecanja i sportskih događanja. Posjetitelji Zagrebačke županije imaju priliku sudjelovati u raznim sportskim programima pod vodstvom stručnih trenera i unaprijediti svoje sportske vještine. Zagrebačka županija nudi i golf-terene koji privlače ljubitelje ovog sporta te

im pruža mogućnost za sportske aktivnosti u prekrasnim prirodnim okruženjima. Osim toga, u Zagrebačkoj županiji nude se i brojne mogućnosti za adrenalinske aktivnosti poput penjanja, *zip-linea*, *paintballa*, motokrosa i drugih avanturističkih sportova, a najčešće takvi sportovi privlače posjetitelje koji traže izazov i uzbuđenje.

Osim kroz organizaciju manifestacija, kako sportskih tako i drugog karaktera, Zagrebačka županija svoju tržišnu poziciju ostvaruje turističkom ponudom koja u svojim elementima održava identitet, autentičnost i ambijent prirodnog i ruralnog krajolika uz integrirano okolišno odgovorno ponašanje.

ZAKLJUČAK

Zagrebačka županija prepoznata je kao izletnička destinacija mnogobrojnih domaćih, ali i stranih gostiju. Najposjećeniji je dio županije zapadni dio, a što se i očituje kroz veća ulaganja u turističku infrastrukturu.

Međutim, upravo zbog velikih mogućnosti razvoja potrebno je dodatno ulagati i ravnomjerno razviti i ponudu istočnog dijela županije, jednako kao i raditi na stvaranju novih turističkih proizvoda kojima će se uklopiti sportski sadržaji s posebnostima destinacije te njenom kvalitetnom ponudom. Turist današnjice u potrazi je za novim iskustvima, brine se o ekologiji, zanima ga zdrav život te želi provesti aktivan odmor u prirodnom okruženju.

Zagrebačka županija svoju tržišnu poziciju uspješno ostvaruje ponudom suvremenih turističkih usluga, a za daljnje povećanje turističkih aktivnosti i ostvarenje još boljih rezultata u sektoru sportskog turizma vrlo je važno provoditi snažnu promociju i marketing naročito velikih sportskih manifestacija poput WRC-a i Cro Racea s obzirom na to da imaju velik učinak na ukupan turistički i gospodarski rezultat županije.

Kod daljnjeg razvoja sportskog turizma u Zagrebačkoj županiji, potrebno je promišljati i o održivosti, a čemu izrazito doprinosi i promocija lokalnih eko-proizvođača, lokalnih sportskih događanja, drugih oblika aktivnog turizma i naročito predivne netaknute prirode.

Sve navedeno potrebno je izrazito dobro povezati i stvoriti snažan „zeleni“ brend turističke sportske destinacije koja će biti na prvom mjestu za kratak predah od urbanog života za sve građane Republike Hrvatske, ali i šire. Turisti se danas, više nego ikada, odlučuju na boravak u održivim destinacijama, stoga je važno sportskom turistu ponuditi kvalitetu, a pod time se misli na sve dionike turističkog gospodarstva u destinaciji.

Zagrebačka županija kao turistička destinacija orijentirana je i treba nastaviti raditi upravo na aktivnom i održivom sportskom turizmu koji će u destinaciji okupljati individualce i obitelji željne turističkih atrakcija koje se nude.

LITERATURA

1. Alfieri, D. (1994). Potreba novih orijentacija u dugoročnom razvoju našeg turizma. Zagreb: Institut za turizam.
2. Bartoluci, M. (1996). Razvitak sportsko-rekreacijskog turizma u Hrvatskoj. Zagreb: Acta Turistica, 7 (2), str. 137-156.
3. Caput-Jogunica R., Glaser T. (2020). Sport and recreational activities in rural tourism of Zagreb County [online]. Agroeconomia Croatica, 10:2020. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/365814>. (10.06.2023.).
4. Cimerfraj.hr. (2023). Sportski turizam. Dostupno na: <https://www.cimerfraj.hr/ideje/sportski-turizam> (18.07.2023.)
5. Čavlek, N., Bartoluci, M. (2007). Turizam i sport- razvojni aspekti, Zagreb: Školska knjiga.
6. Državni zavod za statistiku, (2022). Objavljeni konačni rezultati popisa 2021 [online]. Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270> (18.06.2023.).
7. Gržinić, J. (2019). Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive. Pula: Udžbenici Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.
8. Hodak, Z. i Hodak, M. (2010). Uloga menadžmenta u razvoju sportsko-rekreacijskih programa u turizmu [online]. Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu, 1 (1). Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/54811> (21.07.2023.)
9. Hrvatska turistička zajednica. (2017). Tomas ljeta 2017. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj [online]. Dostupno na: <https://www.htz.hr/sites/default/files/2019-07/Tomas-Ljeta-2017-Stavovi-i-potrosnja-turista-u-Hrvatskoj.pdf>. (21.07.2023.)
10. Hrvatski sabor, (2023). Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine[online]. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_2_18.html (18.07.2023.).
11. Insolve.hr, (2022). Selektivni oblici turizma u RH i razvoj kontinentalnog turizma [online]. Dostupno na: <https://www.insolve.hr/literatura/2/52761> (18.07.2023.).
12. Institut za turizam, (2016). Strategija turističkog razvoja Zagrebačke županije (do 2025. godine) [online]. Dostupno na: https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/3f/df/3fd379-802c-4921-9f6d-90fedb6767bb/strategija_turistickog_razvoja_zagrebacke_zupanije_do_2025.pdf. (13.06.2023.).

13. Nacionalni registar u sportu. 2023. Registar sportskih građevina [online]. Dostupno na: <https://sport.gov.hr/#/home/sportskeGradjevine> (21.07.2023.)
14. Pančić-Kombol, T. (2000). Selektivni turizam. Matulji: TMCP Sagena.
15. Petrović, M., Knezović, D., Todorović, M. (2017). Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva [online]. *Obrazovanje za poduzetništvo/Education for entrepreneurship*, Vol7. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/270421>. (19.07.2023.).
16. Pičuljan, M., Težak Damijanić A., Šergo, Z. (2018). Identifikacija i sistematizacija utjecaja turizma [online]. *Ekonomski misao i praksa*. 2018:2. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/311738> (21.07.2023.)
17. Rabić, B. (2020.) Selektivni oblici turizma [online]. Beograd: Visoka turistička škola. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Branislav-Rabotic/publication/340130016_selektivni_oblici_turizma_kompletna_knjiga/links/5e7a348492851cdfca2f1ff5/selektivni-oblici-turizma-kompletna-knjiga.pdf (18.07.2023.).
18. Senečić, J., Vukonić, B. (1997). Marketing u turizmu. Zagreb: Mikrorad.
19. Spalević, M. (2016). Sportski turizam kao posebni oblik turizma –Mogućnosti i značaj. Tivat: Fakultet za mediteranske poslovne studije.
20. Stanković, N. Sportski turizam i wellness [online]. Europski univerzitet Brčko. Dostupno na: <http://eubd.edu.ba/02-ID/023-Mon/SPORTSKI%20TURIZAM%20I%20WELLNESS-min.pdf> (21.07.2023.).
21. Suvremena.hr. (2022). Pet turističkih trendova koji su došli do izražaja u 2022. godini [online]. Dostupno na: <http://suvremena.hr/pet-turistickih-trendova-koji-su-dosli-do-izrazaja-u-2022-godini/> (18.07.2023.)
22. Večernji.hr. (2023). Velika Gorica najposjećeniji grad Zagrebačke županije [online]. Dostupno na: <https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/velika-gorica-najposjeceniji-grad-zagrebacke-zupanije-26730> - lokalni.vecernji.hr (17.07.2023.).
23. VisitZagrebCounty.hr. (2023). Aktivni odmor [online]. Dostupno na: <https://visitzagrebcounty.hr/aktivni-odmor/> (18.07.2023.).

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz sportskih manifestacija u Zagrebačkoj županiji.....	24
Tablica 2. Prikaz ostvarenog broja noćenja u Zagrebačkoj županiji (2018. – 2022.).....	30

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Biciklizam	15
Slika 2. Zagrebačka županija	16
Slika 3. Sportska infrastruktura u Zagrebačkoj županiji	19
Slika 4. Golf-teren u Zagrebačkoj županiji	20
Slika 5. Jahanje u Zagrebačkoj županiji	21
Slika 6. WRC.....	23
Slika 7. CRO RACE.....	23